

อยู่เย็น

GREEN AND HAPPINESS

เป็นสุข

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3

เดือน กรกฎาคม – กันยายน 2559

คุยกันก่อน

สวัสดิ์ค่ะ พบกันในจดหมายข่าวอยู่เย็น

เป็นสุขรายไตรมาสฉบับนี้เป็นฉบับสุดท้ายของปีงบประมาณ 2559 แล้วนะค่ะ สำหรับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวยั่งยืน 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และ 6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ซึ่งสองฉบับแรกได้นำเสนอ 4 องค์ประกอบแรกไปแล้ว ฉบับนี้จะขอนำเสนอ 2 องค์ประกอบสุดท้าย นั่นคือ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม และ ระบบนิเวศสมดุลค่ะ

นอกจากนี้ ในฉบับนี้ยังมีแผนภาพแสดงคะแนนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยปี 2558 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่เพิ่งจะเผยแพร่ออกไปในงานประชุมประจำปี 2559 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2559 นี้เอง โดยดัชนีรวมของเรามีแนวโน้มจะทรงๆ อยู่ที่ร้อยละ 72.87 สูงขึ้นจากปี 2557 ซึ่งคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 72.83 เพียงเล็กน้อย และจัดว่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลางค่ะ

เชิญติดตามเนื้อหาภายในเล่มได้เลยค่ะ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านการรายได้ เป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมายาวนาน และยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกหลายประการ จดหมายข่าวอยู่เย็นเป็นสุขฉบับนี้ จึงขอเสนอแนวคิดของ **ดร.สมชัย จิตสุชน ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาอย่างทั่วถึง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย** ที่ได้กล่าวถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยไว้อย่างน่าสนใจ

ระบบทุนนิยมและนโยบายประชานิยมทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

ดร.สมชัยฯ กล่าวถึงสถานการณ์การกระจายรายได้ของประเทศไทยว่า ขณะที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วง 50-60 ปีที่ผ่านมาค่อนข้างดี ยกเว้นช่วง 15 ปีหลังที่เริ่มขยายตัวช้าลง แต่ในด้านการกระจายรายได้ ประเทศไทยกลับอยู่ในระดับที่ไม่ดีมาตลอด แม้ช่วงหลังๆ และยังมี นโยบายประชานิยมซึ่งอาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น “มีทฤษฎีที่เชื่อว่า หากเกิดช่องว่างระหว่างรายได้มาก จะมีแรงดึงดูดจากคนจน ซึ่งกรณีที่คนจนนั้นจนมาก ต่างก็จะมุ่งมั่นทำงานหาเข้ากินคำ ก็จะไม่มีการเรียกร้องใดๆ เกิดขึ้น แต่ในช่วงหลัง

คนจนในประเทศไทยเริ่มไม่จนมากเหมือนแต่ก่อน เริ่มมีเวลาและทรัพยากรพอที่จะเรียกร้อง จึงมักก่อให้เกิดนโยบายประชานิยมเพื่อตอบสนองการเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งข้อดีของนโยบายประชานิยมคือการให้ความสนใจกับคนจน แต่ก็มีข้อเสียตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน การแทรกแซงกลไกต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียระยะยาว และในทางปฏิบัติ หลายนโยบายไม่ได้ลดความเหลื่อมล้ำ แต่กลับทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น มีเพียงโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคที่นับว่าเป็นโครงการที่มีผู้ได้รับประโยชน์ทั่วถึงอย่างแท้จริง”

คนไทยขาดทัศนคติของการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม

ดร.สมชัยฯ กล่าวต่อไปว่า เมื่อคนจนเรียกร้อง ก็มักจะเกิดการตอบสนองโดยการกำหนดนโยบายประชานิยมที่ไม่ดีขึ้น ซึ่งปัญหานี้ เกิดจากการที่คนรวยและคนชั้นกลางไม่สนใจจะเสียสละเพื่อช่วยคนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นปัญหาทางทัศนคติในการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม “ยกตัวอย่างประเทศแถบสแกนดิเนเวีย เป็นที่รู้จักกันว่าคนรวยเสียภาษีแพงมากโดยไม่รู้สึกลำบากเพราะคิดว่าการเสียภาษีก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชาติ และต้องช่วยเหลือคนในสังคมเดียวกัน ส่วนประเทศไทย นโยบายต่างๆ ที่จะช่วยเหลือคนจนมักไม่ค่อยผ่านสภา เนื่องจากเป็นนโยบายที่คิดขึ้นจากคนรวยที่อยากจะเอื้อประโยชน์ให้คนรวยและพวกพ้อง จึงยิ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับ

คนจนมากขึ้น เพราะเมื่อใดก็ตามที่มีการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อคนจน ก็มักจะถูกมองว่าเป็นนโยบายประชานิยม ซึ่งแท้จริงอาจไม่ใช่ นโยบายประชานิยมก็ได้ ซึ่งวิธีการที่ถูกคือ รัฐจะต้องไม่อุดหนุนจนเกินไปเพราะจะทำให้คนรวยมาเข้าคิวรับประโยชน์ด้วย คนจนก็จะไม่ได้ประโยชน์อย่างทั่วถึง อาทิ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดให้กับแม่และครอบครัวทารกเดือนละ 400 บาท เป็นระยะเวลา 12 เดือน นับว่าเป็นโครงการจัดทาสวัสดิการที่ดี เนื่องจากไม่ได้ให้เงินมากจนคนรวยสนใจจะมาแย่งคนจนรับเงิน ทำให้เงินอุดหนุนจากภาครัฐสามารถเข้าถึงกลุ่มคนจนอย่างแท้จริง”

สังคมสวัสดิการ ทางออกของปัญหาความเหลื่อมล้ำ

การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย ดร.สมชัยฯ เห็นว่า ควรทำให้ประเทศไทยเป็นสังคมสวัสดิการ โดยการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่คนจน

“หากทำในรูปสังคมสวัสดิการ รัฐจะได้ไม่ต้องเป็นผู้ให้เพียงอย่างเดียว ทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมกันทั้งธุรกิจเอกชน ชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) โดยเข้ามาช่วยภาครัฐทั้งในรูปของเงิน และในรูปของความรับผิดชอบ ต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่ผ่านมา CSR มีเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม แต่ที่อยากให้เกิดขึ้นคือ CSR เรื่องสวัสดิการสังคม อยากให้เน้นว่าควรเปลี่ยนความคิดของภาคธุรกิจเอกชนให้เข้ามาช่วยเรื่องสวัสดิการจะช่วยลดภาระของนี้ ภาครัฐลงได้มาก รัฐก็ไม่ต้องเก็บภาษีแพง

ซึ่งภาคธุรกิจก็จะต้อง เสียภาษีแพง จึงทำให้คัดค้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับภาษี หากมีสังคมสวัสดิการ เอกชนก็จะต้องจ่ายภาษีแพงและยังสามารถช่วยลด

ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประเทศไทยได้อีกด้วย”

หากคนไทยช่วยกันสร้างทัศนคติของการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม มีจิตสำนึกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งทุกภาคส่วนร่วมผนึกกำลังกันสร้างสังคมสวัสดิการให้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยแล้ว ปัญหาความเหลื่อมล้ำคงจะลดลงไปได้อย่างมาก และสังคมไทยก็จะเป็นสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้อย่างแท้จริง

ทางออกของสิ่งแวดล้อมไทย

การพัฒนากับสิ่งแวดล้อม ต้องเดินไปพร้อมกัน

ดร.บัณฑิตฯ ได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมว่า บางเรื่องดีขึ้นและบางเรื่องยังคงอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรซึ่งเป็นปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำ อาทิ ช่องว่างระหว่างคนที่ครอบครองที่ดินจำนวนมากกับคนไร้ที่ดิน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเก็งกำไร และทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น ปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมและการลดลงของทรัพยากรมลพิษอุตสาหกรรมในบางพื้นที่ยังจัดการได้ไม่ดีนัก แต่เริ่มเห็นแนวโน้มที่ดีขึ้นจากแนวคิดเรื่องอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และปัญหาความขัดแย้งเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรกับโครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมานานและยังคงอยู่

“การประชุมสหประชาชาติว่าด้วย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Rio+20 หรือ Earth Summit) ซึ่งมีข้อเสนอในเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวว่า จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง (Turning Point) แต่บางประเภทของทรัพยากรและระบบนิเวศ หากต้องปล่อยถึงจุดนั้นแล้ว จะทำให้ต้นทุนในการเยียวยาสูง หรือทรัพยากรนั้นอาจสูญสลายไปแล้ว ดังนั้น จึงควรต้องทำการพัฒนากับการรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปให้ได้ คนที่กำหนดทิศทางนโยบายจะต้องพ้นจากมายาคติที่ว่า จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยจะต้องสร้างระบบการจัดการ เครื่องมือ

ที่จะเข้าไปกำกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้งเรื่องของตัวชี้วัด หากมีแต่ตัวชี้วัดด้าน

การเติบโตอย่างต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ ส่งผลโดยตรงต่อความต้องการใช้ทรัพยากรประเภทต่างๆ รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหามลพิษ โดยเฉพาะกิจกรรมจากภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ที่มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จดหมายข่าวอยู่เย็นเป็นสุขฉบับนี้ จึงขอเสนอแนวคิดของ **ดร.บัณฑิตฯ เศรษฐกิจโรตัม ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม** ในเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

เศรษฐกิจอย่างเดียว ก็จะกลับไปสู่
หลุมพรางกับดักที่จะต้อง Trade Off
อีก แต่ถ้าตัวชี้วัดเปลี่ยนไปเป็นการนำ
เรื่องสิ่งแวดล้อมเข้ามาพิจารณาด้วย จะ
ทำให้เห็นว่ายังมีอีกหลายด้านที่ต้องทำ
ควบคู่กันไปกับด้านเศรษฐกิจ”

ความขัดแย้งของระบอบโลกา
ภิวัตน์ด้านเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่
กับโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม

ดร.บัณฑิตฯ เห็นว่า ปัญหาต่างๆ
เป็นความขัดแย้งของระบอบโลกาภิวัตน์
ด้านเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่กับโลกาภิ
วัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม ระบอบกระแส
โลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่จะมีองค์กร
เศรษฐกิจระดับโลกเป็นตัวขับเคลื่อน
อาทิ ธนาคารโลก องค์การการค้าโลก
(WTO) สภาเศรษฐกิจโลก (WEF) ซึ่งมี
กติกาข้อตกลงที่ทุกประเทศภาคีต้อง
ยอมรับและปฏิบัติตาม มีสาระสำคัญที่
มุ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดการ
กำกับบทบาทของภาครัฐเพื่อให้กลไก
ตลาดทำงาน สำหรับกระแสโลกาภิวัตน์
ด้านสิ่งแวดล้อม ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 1992
ที่มีการประชุม Earth Summit ความ
ตกลงด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งหมด 300
กว่าฉบับ แต่ที่ยังดำเนินอยู่มีเพียง 30

กว่าฉบับ ข้อตกลงทั้งหลายเหล่านี้มี
ภาครัฐผูกพันเช่นเดียวกัน แต่แรงจะ
อ่อนกว่าในด้านเศรษฐกิจเสรีนิยม
เนื่องจากกติกาด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีกลไก
ข้อพิพาทและบทลงโทษที่ชัดเจน
“ด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีองค์กรที่เข้มแข็ง
เหมือนด้านเศรษฐกิจ องค์การ
สหประชาชาติ (UN) ไม่มีองค์กรด้าน
สิ่งแวดล้อม มีแค่โปรแกรม UNEP
(โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ)
ช่วง Rio+20 มี Agenda (วาระ) สอง
เรื่องคือ เศรษฐกิจสีเขียว (Green
Economy) กับการจัดการด้านสถาบัน
(Institutional Arrangement) ใน
Agenda ที่สองจะเป็นการยกระดับ
UNEP ให้เป็นองค์กรระดับโลก คือ
World Environmental Organization
(WEO) แต่ไม่ผ่าน อเมริกาคัดค้านอย่าง
เต็มที่ เนื่องจากไม่ต้องการให้มีองค์กร
กลไกมาคานอำนาจด้านเศรษฐกิจ”

SDGs เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญใน
การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ดร.บัณฑิตฯ กล่าวว่า จากการที่
UN ได้พยายามตั้งกลไกด้านสิ่งแวดล้อม
แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงได้เปลี่ยน
มาวัดผลลัพธ์การพัฒนาจากเป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable
Development Goals : SDGs) โดยให้
แต่ละประเทศต้องตระหนักถึงปัญหา
และหาทางที่จะเดินสู่เส้นทางการพัฒนา
ที่ยั่งยืน สำหรับประเทศไทยมี 68
บริษัทได้เข้าร่วม UN Global
Compact ซึ่งเป็นการรวมบริษัทเอกชน

เพื่อทำความเข้าใจในเรื่อง SDGs โดยจะ
ประชุมร่วมกับภาครัฐเพื่อดำเนินการวาง
Roadmap เพื่อปรับกระบวนการหลัก
ของธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อปัญหา
สิ่งแวดล้อม อาทิ ลดการใช้พลังงาน ลด
ขยะ รวมทั้งเป็นการสร้างความร่วมมือ

**SUSTAINABLE
DEVELOPMENT**

GOALS

1 NO POVERTY 	2 ZERO HUNGER 	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	4 QUALITY EDUCATION 	5 GENDER EQUALITY 	6 CLEAN WATER AND SANITATION
7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY 	8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH 	9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE 	10 REDUCED INEQUALITIES 	11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES 	12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION
13 CLIMATE ACTION 	14 LIFE BELOW WATER 	15 LIFE ON LAND 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS 	 SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ภาครัฐ-ภาคเอกชน (Public Private Partnership : PPP) เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกันในอนาคต

“นอกจากนี้ ยังควรเร่งดำเนินการแก้ปัญหาในเชิงระบบโครงสร้างกฎหมาย ระหว่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ กับกฎหมายลำดับรองให้ไปในทิศทางเดียวกัน สอดรับกัน การปฏิรูปเครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) การมีกฎหมายบังคับใช้เครื่องมือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

(Strategic Environmental Assessment : SEA) รวมทั้งการผลักดันให้เกิดเครื่องมือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ใหม่ๆ ขึ้น เพื่ออุดช่องโหว่ของการใช้กฎหมาย อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับการลดอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับรถยนต์ที่สามารถลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ จะทำให้ภาคเอกชนพยายามผลิตเครื่องยนต์ที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำออกมาเสนอขายลูกค้ามากขึ้น รวมทั้งขยายพื้นที่ทางการเมืองที่เรียกว่า Political Space ในทุกระดับ ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบต้องออกแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับให้สอดคล้อง

กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละเรื่อง ถึงจะไม่เกิดปัญหา ไม่เกิดความขัดแย้งกัน”

นอกจากการพัฒนาตามแนวทางของ SDGs แล้ว การจะบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ประเทศไทยของเรายังมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตและสร้างสัมฤทธิ์ผลแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

“เศรษฐกิจไทย... ต้องโตอย่างเข้มแข็งและเป็นธรรม”

ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนั้น ไม่ได้เน้นที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ มีเสถียรภาพ และสามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้ประเทศมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการมีงานทำของคนไทย นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการกระจายรายได้

อย่างเท่าเทียม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาที่ตามมามากมาย

แนวโน้มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทย เริ่มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ความเข้มแข็งและเป็นธรรมของเศรษฐกิจไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับดี จะเห็นได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ในองค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางคือ

ร้อยละ 78.99 ในปี 2555 เป็นระดับดีคือร้อยละ 81.50 ในปี 2558 ซึ่งเป็นผลจากการมีสัมมาชีพของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น ในขณะที่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทยลดลงในช่วงปี 2555-2557 และกลับมาปรับตัวสูงขึ้นในปี 2558

แรงงานไทยได้รับการคุ้มครองจากสวัสดิการมากขึ้น

คนไทยมีงานทำและได้รับสวัสดิการจากการทำงานมากขึ้น จะเห็นได้จากองค์ประกอบย่อยการมีสัมมาชีพมีคะแนนดีขึ้นจากร้อยละ 82.48 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 85.86 ในปี 2558

ทั้งนี้เนื่องจากตลาดแรงงานไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะการจ้างงานเต็มที่ แม้อัตราการว่างงานจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมมากกว่าแรงงานในภาคเกษตรกรรม และแม้ว่าส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบจึงยังไม่มีหลักประกันและสวัสดิการรองรับ แต่ในปัจจุบันได้มีหลักประกันทางสังคมเพื่อการช่วยเหลือแรงงานนอกระบบให้สามารถเข้าถึงสิทธิและบริการได้มากขึ้น อาทิประกัน สังคม แรงงานนอกระบบหรือการประกันตนภาคสมัครใจ มาตรา 40 พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 และกองทุนสวัสดิการชุมชน ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ลดลงส่งผลให้ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น

เศรษฐกิจไทยมีความเป็นธรรมมากขึ้น จะเห็นได้จากคะแนนองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นจากระดับปานกลาง ร้อยละ 77.95 ในปี 2555 มาอยู่ในระดับดีมากที่ร้อยละ 91.23 ในปี 2558 เนื่องจากสัดส่วนคนยากจนที่ลดลง และปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ลดลง โดยช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนจนที่สุดกับกลุ่มคนรวยที่สุดลดลงจาก 11.81 เท่า ในปี 2555 เป็น 10.31 เท่า ในปี 2558 ทั้งนี้ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยมีสาเหตุสำคัญจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข กระบวนการยุติธรรม บริการของภาครัฐต่างๆ และการกระจายประโยชน์ของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และโครงสร้างเศรษฐกิจที่เริ่ม

ปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำมากขึ้น จากการที่มีผู้สูงอายุยากจนเพิ่มขึ้น วัยแรงงานต้องมีการดูแลผู้สูงอายุ และแรงงานที่มีความรู้และทักษะต่ำ อาจไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงได้

ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทยลดลงจากความผันผวนของเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งลดลง เมื่อเทียบกับปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งมีคะแนนลดลงจากร้อยละ 76.53 ในปี 2555 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มาอยู่ที่ร้อยละ 67.42 ในปี 2558 ซึ่งอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ทั้งนี้ เนื่องจากเศรษฐกิจมีเสถียรภาพลดลงจากอัตราเงินเฟ้อติดลบร้อยละ 0.9 ในปี 2558 ซึ่งเป็นผลจากราคาน้ำมันในประเทศลดลงตามการปรับลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจมีความผันผวน แต่มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างช้าๆ ขณะที่ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จากการที่อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการออมของประเทศเพิ่มขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับต่ำ

ภาพรวมความเข้มแข็งและเป็นธรรมของเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องมาจากคนไทยมีสัมมาชีพและได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น แม้ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจะยังมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมีแนวโน้มดีขึ้นในปี 2558 ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับเศรษฐกิจไทยที่จะช่วยสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

องค์ประกอบค่านิยมอันเป็นคุณ

“สิ่งแวดล้อม... ต้นทุนการพัฒนาที่แสนแพง”

สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการกระทำของมนุษย์ก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นได้ทั้งในทางเสริมสร้างและทำลาย ในขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการที่ประเทศเรามุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ ขยายการก่อสร้าง เร่งผลิตสินค้าและบริการให้ทันกับความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีก็ช่วยเสริมให้อิทธิพลนำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น ทำให้มีการบริโภคทรัพยากรจนเกินกว่าความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต

เร่งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อคืน ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่หยุดยั้งและไม่ระมัดระวัง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติสูญสิ้นลงอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาถึงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะเห็นได้ว่า ดัชนีด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 68.70 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 69.69 ในปี 2558 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง พื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 31.62 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ สาเหตุหลักมาจากการเกิดไฟไหม้ป่าที่มาจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การหาของป่า การล่าสัตว์ และการเผาไร่ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องให้เกิดภัยธรรมชาติ ทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง อย่างไรก็ตาม ค่าดัชนีที่ปรับตัวสูงขึ้นเกิดจากความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีแนวโน้มดีขึ้น อันเนื่องมาจากการให้ความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนคดีอาชญากรรมและคดียาเสพติดลดลงเหลือ 1.14 และ 4.28 คดีต่อประชากรพันคนตามลำดับ ส่วนความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศอยู่ในระดับดี คือร้อยละ 82.38 จากร้อยละ 79.13 ในปี 2555 เนื่องจากทรัพยากรประมงมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

คุณภาพสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

การพัฒนาประเทศบนฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดจากการขยายกระบวนการผลิตที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทำให้มีของเสียเหลือทิ้งออกมาในรูปแบบต่างๆ ปะปนอยู่กับสิ่งแวดล้อม ความสมดุลในธรรมชาติจึงเสียไป สิ่งแวดล้อมตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและเป็นพิษ ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในชุมชน ค่าดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงลดลงเหลือร้อยละ 55.68 จากร้อยละ 61.85 ในปี 2555 แสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหามลพิษยังดำเนินการได้น้อย การขยายตัวของภาคขนส่งและพลังงานที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาคุณภาพอากาศที่มีฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยสาขาการผลิตไฟฟ้ามีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด รองลงมาคือ การขนส่ง และอุตสาหกรรม คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงเนื่องจากการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ระบบบำบัดน้ำเสียมีจำนวนไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีปัญหาจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น ในปี 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศเกิดขึ้นประมาณ 26.85 ล้านตันหรือวันละ 73,560 ตัน สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 31.06 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้อยู่ใกล้ตัวเรามาก มักพบได้ในท้องถิ่นที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ หรือมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและถูกวิธีแล้ว อาจจะทำให้ความรุนแรงยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่หากสมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกในการร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นใหญ่ ชุมชนก็จะมีสภาพแวดล้อมที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข มีความปลอดภัย มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป

คณะผู้จัดทำยินดีอย่างยิ่งที่จะได้รับฟังคำแนะนำจากผู้อ่านทุกท่าน กรุณาส่งคำแนะนำ ดิชมต่าง ๆ มาทาง e-mail ที่ Nattawut-k@nesdb.go.th หรือส่งทางไปรษณีย์มาที่ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา 962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2558

การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย

ดัชนีประชาธิปไตย --> 50.90% 😞

สังคมที่มีธรรมาภิบาล

ดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน --> 76.00% 😞

ความสมานฉันท์ทางสังคม

เรื่องร้องเรียนด้านสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค --> 34.35% 😞

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

อัตราจำนวนคดีอาชญากรรม --> 100% 😊

อัตราคดีอาชญากรรม --> 42.06% 😞

สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี

ปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหัว --> 72.07% 😞

แหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ขึ้นไป --> 74.00% 😞

ของเสียที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้อง --> 44.37% 😞

อากาศที่มีค่า PM10 เกินมาตรฐาน --> 32.26% 😞

ระบบนิเวศสมดุล

ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจในอ่าวไทย --> 74.80% 😞

ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ --> 79.05% 😞

ร้อยละของน้ำใต้ดินที่นำมาใช้ --> 93.29% 😊

การมีสัมมาชีพ

อัตราการว่างงาน --> 100% 😊

สัดส่วนของแรงงานที่ได้รับสวัสดิการ --> 71.71% 😞

เศรษฐกิจเข้มแข็ง

สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศ --> 85.18% 😊

อัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ --> 70.00% 😞

อัตราเงินเฟ้อ --> 49.99% 😞

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

สัดส่วนคนยากจน --> 85.47% 😊

สัดส่วนรายได้ของประชากรรายที่ต่ำสุดต่อคนที่สูงที่สุด --> 96.99% 😊

ระดับดีมาก
90 - 100 %

ระดับดี
80 - 89.9 %

ระดับปานกลาง
70 - 79 %

ระดับต้องปรับปรุง
60 - 69.9 %

ระดับต้องเร่งแก้ไข
≤ 59.9 %

6 🏛️
สังคมประชาธิปไตย
ที่มีธรรมาภิบาล

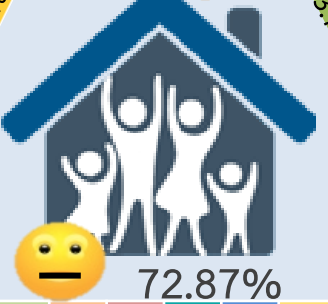
1 ❤️
การมีสุขภาวะ

5 🌱
สภาพแวดล้อม
และระบบนิเวศ
สมดุล

2 👨👩👧👦
ครอบครัว
อบอุ่น

4 🏠
เศรษฐกิจเข้มแข็ง
และเป็นธรรม

3 👨👩👧👦
ชุมชนเข้มแข็ง

สุขภาพกายและจิตดี

อัตราการเจ็บป่วย --> 58.33% 😞 อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด --> 94.45% 😊

อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ --> 36.90% 😞

การมีคุณธรรมและสติปัญญาและใฝ่รู้

อัตราจำนวนคดีอาญา --> 100% 😊 อัตราการเรียนรู้ --> 84.05% 😊

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน --> 68.69% 😞

บทบาทหน้าที่ของครอบครัว

อัตราเด็กและเยาวชน --> 72.60% 😞

ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว --> 48.02% 😞

สัดส่วนของครัวเรือนที่ภาระของผู้ที่ --> 74.14% 😞

หารายได้เลี้ยงครอบครัวไม่เกินอัตรา 1: 2 --> 74.14% 😞

สัมพันธภาพในครอบครัว

อัตราการจดทะเบียนหย่า --> 44.12% 😞

สัดส่วนของครอบครัวขยาย --> 69.60% 😞

การพึ่งพิงตนเอง

ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า --> 68.13% 😞

รายจ่ายร้อยละ 10 ขึ้นไป --> 68.13% 😞

สัดส่วนของครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเอง --> 72.46% 😊

สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในครัวเรือน --> 82.10% 😊

ชุมชนพึ่งตนเองได้

สัดส่วนความมีเสถียรภาพทางการเงิน --> 47.62% 😞

สัดส่วนของหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน --> 91.04% 😊

ชุมชนเกื้อกูลกัน

สัดส่วนครัวเรือนที่มีคนในครัวเรือน --> 100% 😊

เป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการ --> 100% 😊

ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2559

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก www.nesdb.go.th